

Advies Archeologische Monumentenzorg 2021 – nr. 255

Selectieadvies

Bevoegd gezag: Gemeente Bergeijk
Dhr. J. van Deijck
Postbus 10.000
5570 GA Bergeijk

Datum: 29-9-2021

Project: *Plangebied Kromhurken te Bergeijk. Gemeente Bergeijk.*
Archeologisch vooronderzoek: proefsleuvenonderzoek (RAAP-rapport 5214), auteurs: M.J.E. Donders & M.D.R. Schurmans d.d. 27-9-2021.

Van: Omgevingsdienst Zuidooost-Brabant
Postbus 8035, 5601 KA Eindhoven
Wal 28, Eindhoven
Mevr. drs. Ria Berkvens
Tel. 088-3690638
E-mail: R.Berkvens@odzob.nl

Inleiding

In opdracht van Waterschap De Dommel heeft RAAP op 6 mei 2021 ten zuiden van Bergeijk proefsleuven gegraven in het kader van het project 'Kromhurken'. Aanleiding van het onderzoek vormt de geplande ontwikkeling van het plangebied. Het waterschap wil allerlei graafwerkzaamheden uitvoeren voor de instandhouding van de stikstofgevoelige habitattypen hoogveenbos en vochtig alluviaal bos. Daartoe staan maaiveldverlagingen met een verstoringsdiepte van ca. 40 cm en oeververlagingen met een verstoringsdiepte van ca. 35 cm, een nieuwe watergang en de plaatsing van duikers op het programma. Al met al zullen de voorgenomen ingrepen meer dan 2.500 m² beslaan en dieper reiken dan 0,3 m beneden het huidige maaiveld. In dat kader is een bureaustudie uitgevoerd, op basis waarvan het huidige proefsleuvenonderzoek is verricht.¹ Uit dit bureaustudie blijkt namelijk dat binnen het plangebied 'Kromhurken' twee zones zijn gelegen met achtereenvolgens een watermolen (hoge archeologische verwachting) en aanwijzingen voor nederzettingen uit de steentijd en de Romeinse tijd (middelhoge archeologische verwachting).

Het doel van het proefsleuvenonderzoek was een inhoudelijke archeologische waardestelling van het plangebied. De uitkomsten zijn bedoeld om de gemeente Bergeijk in staat te stellen om een beslissing te nemen over de behoudenswaardigheid van archeologische resten binnen het plangebied en eventueel overgaan tot maatregelen voor behoud in situ of het veiligstellen van de archeologische informatie door middel van vervolgonderzoek.

Samenvatting van het rapport

Onderzoekskader RO: Omgevingsvergunning Grootte plan-/onderzoeksgebied: ca. 12.545 m ² Onderzoekperiode: 6 mei 2021 (veldwerk) Opdrachtgever: Waterschap De Dommel Opdrachtnemer: RAAP

¹ Verhoeven, M., 2018: *Projectgebied Keersop: een archeologische verwachtings- en advieskaart: update; gemeenten Bergeijk en Valkenswaard* (RAAP-rapport 3384), Weesp.

Tijdens het onderzoek zijn verspreid over het plangebied acht proefsleuven aangelegd met een totaal oppervlak van 828 m². Dit komt neer op een dekkinggraad van 6,6% van het totale plangebied. Verspreid over de proefsleuven zijn op een diepte van 50 tot 80 cm onder maaiveld zeven percelingsgreppels en één kuil aangetroffen. Deze dateren uit de Nieuwe tijd.

Op basis van de waardering van de aangetroffen resten, waarbij is gekeken naar zowel de fysieke als de inhoudelijke kwaliteit van de vindplaats, wordt geconcludeerd dat het gaat om een niet behoudenswaardige vindplaats. Voor het noordelijke deel van het plangebied bestond de verwachting uit het aantreffen van resten van of gerelateerd aan een watermolen. In de proefsleuf zijn geen resten aangetroffen, maar het kan niet uitgesloten worden dat er in deze zone toch nog sporen hiervan aanwezig zijn. Voor deze zone wordt daarom een intensieve begeleiding geadviseerd. Voor het zuidelijke deel wordt een vrijgave geadviseerd.

legenda

- graven watergang: intensieve begeleiding
- maaiveldverlaging rond mogelijke molen: intensieve begeleiding
- maaiveldverlaging: 1e dag intensieve begeleiding, indien het archeologisch niveau niet geroerd wordt, terugschalen naar extensieve variant
- maaiveldverlaging: extensieve begeleiding
- vrijgave
- grens plangebied

Advieskaart voor vervolgonderzoek (uit RAAP rapport, figuur 12).

Selectieadvies

Het proefsleuvenonderzoek maakt duidelijk dat in het zuidelijke deel van het onderzochte plangebied geen waardevolle en informatierijke archeologische relictten te verwachten zijn. Dit deel kan dan ook worden vrijgegeven voor de geplande maaiveldverlaging. Wel wijzen we hierbij op het feit dat de aanwezigheid van archeologische resten nooit geheel kunnen worden uitgesloten op basis van het uitgevoerde onderzoek. De kans is aanwezig dat flarden van bewoningssporen of losse vondsten vrijgelegd zullen worden. Wanneer tijdens de uitvoering van de werkzaamheden archeologische resten worden aangetroffen, geldt de plicht op grond van de Erfgoedwet 2016 om deze

(toevals)vondst te melden aan de gemeente Bergeijk en de ODZOB (Erfgoedwet 2016, artikelen 5.10 en 5.11).

Voor het noordelijke deel waar slechts een proefsleuf is aangelegd, vooral met het doel om vast te stellen wat de diepteligging van de mogelijk aanwezige archeologische waarden was, blijft de archeologische verwachting hoog voor het aantreffen van resten van een watermolen, maar ook een oude oversteekplaats of voorde. Hier zal dan ook vervolgonderzoek moeten plaats vinden. Dit vervolgonderzoek kan worden uitgevoerd in de vorm van een archeologische begeleiding en meegenomen worden met het onderzoek (archeologische begeleiding) van de overige zones van het plangebied, die nog uitgevoerd moeten worden.²

² Conform het goedgekeurde *Programma van Eisen, plangebied Kromhurken te Bergeijk. Proefsleuvenonderzoek en opgraving - variant archeologische begeleiding (RAAP-PvE 2251)*, auteurs M.J.E. Donders & M.P.J. Janssens, Weesp, 2020.